

de opvattingen der ontdekkers, om ten slotte alle verschijnselen, die met deze onderzoekingsmethoden kunnen waargenomen worden, te verklaren volgens de nieuwste theoriën. Om deze toelichtingen zoo objectief mogelijk te maken, tracht hij eenerzijds zoo mogelijk de waarneming mechanisch vast te leggen, en gebruikt anderzijds voor zijn verklaringen uitsluitend de physische wetten van het geluid. Hierdoor is het boek zeer rijk aan demonstratieve krommen, bijv. van de harttonen, opgenomen met spiegelambours of met den snaargalvanometer van EINDHOVEN, en worden de verschillende hartgeruischen, door gelijktijdige registratie van het electrocardiogram of van de hart- en polskromme, in hun verhoudingen tot de verschillende perioden van de hartbeweging vastgelegd en met behulp hiervan verklaard. Voor het eerst zag ik hier ook de percussietoon van de normale en zieke long door deze twee methoden graphisch voortgesteld. Een bezwaar van deze wijze van werken is, dat het subjectieve van de waarneming op den achtergrond gedrongen wordt, zoodat bijv. bij de percussie het weerstandsgevoel, de z.g. tastpercussie, die bij ons toch zeer sterk gewaardeerd wordt, met weinig belangstelling wordt besproken.

Om volledig te zijn, wordt door EDENS eveneens de röntgen-diagnostiek van hart, longen en buikorganen besproken, maar deze hoofdstukken zijn zóó summier behandeld, dat zij opmerkelijk afwijken van die, gewijd aan de percussie en auscultatie. Ook de duiding van den onregelmatigen pols is merkwaardig kort en schematisch, als men deze hoofdstukken vergelijkt met de uitvoerigheid, waarmede bijv. de verklaring van de harttonen wordt behandeld. Ongewenscht acht ik het echter om deze opmerking uit te breiden of als aanmerkingen te doen gelden, want het physisch onderzoek van de borstorganen wordt in dit boek zóó grondig behandeld, dat ik geen ander leerboek als gelijkwaardig daarnevens zou kunnen stellen, en dus ongaarne mijn aanbeveling bij de collega's door aanmerkingen zou willen verzwakken.

J ED. STUMPF.

L'Année Thérapeutique par le Dr. CHEINISSE, Année 1920.
 MASSON et Cie, Editeurs, Boulevard Saint-Germain, Paris-VI
 144 bldz. (138 bldz. tekst). Prijs 6 frs.

In dit kleine boekje geeft de vroegere redacteur der *Semaine médicale*, thans belast met de rubriek „Mouvement thérapeutique” in de *Presse médicale*, een overzicht van het voornaamste, dat op therapeutisch gebied te verzamelen valt uit de literatuur in 1920. Het is bestemd om den geneesheer snel en op gemakkelijke wijze in te lichten omtrent nieuwe wijzen van behandeling en doet dit in den vorm van korte referaten en zeer kort gehouden samenhangende overzichten der nieuwigheden bij de behandeling van verschillende ziekten of ziekteverschijnselen, voornamelijk liggende op inwendig of dermatologisch gebied en naar alphabetische volgorde gerangschikt. Uit het nieuwe is een oordeelkundige keuze gedaan, waar noodig laat nuchtere kritiek zich hooren en ondanks

de korthed is alles prettig leesbaar en glashelder. Het doet aangenaam aan, dat ook aan de mededeeling der ervijanden aandacht wordt geschonken; de Engelsche, Italiaansche, Zwitsersche en Amerikaansche literatuur is evenmin verwaarloosd, hoewel uit den aard der zaak de Fransche wetenschap het best tot haar recht komt. Maar onder het hoofd tuberculose bijv. vindt men onder meer vermeld en kort besproken, de methode van FRIEDMANN zoowel als die der „Partialantigene” van DEYCKE en MUCH; en ook wordt aan de proteinothérapie bij diezelfde ziekte een artikeltje van ternauwernood een bladzijde gewijd met mededeelingen ontleend aan *die Therapie der Gegenwart*, de *Berl. klin. Wochenschrift* en de *Monatsschrijfte für Kinderheilkunde*. Meer kan men werkelijk niet verlangen, zeker niet van een Franschman. En het is een genot te ervaren, hoe deze de kunst verstaat, in enkele regels klaar als de dag uiteen te zetten, wat dikwerf oorspronkelijk in geweldig geleerde en onmatig lange betoogen werd neergelegd.

In een afzonderlijk gedeelte worden enkele mededeelingen behandeld, die betrekking hebben op de therapeutische techniek van eenige wijzen van behandeling. Een zeer volledig alphabetisch register besluit het aardige boekje, dat de moeite en de kosten der aanschaffing meer dan waard is, uitstekend aan het doel beantwoordt, waarmede het is samengesteld, en ook den goed belezene nog wel wat zal brengen, dat hem ontgaan was en waarmede hij zijn nut kan doen.

D. H. KOETSER.

FEUILLETON.

BAD OEYNHAUSEN.

De wat laat verschenen oproep, die slechts weinig tijd overliet voor reispas, heeft jammer genoeg slechts weinigen in staat gesteld, van de gastvrije uitnodiging der Oeynhausers artsenevening gebruik te maken. Slechts twee Goudsche collega's kwamen Zaterdagmiddag 7 Mei aan (overigens een prachtige verbinding, Oeynhausen ligt aan de lijn Amsterdam—Berlijn); met een reeds ter plaatse vertoevenden Amsterdamer en mij voor vacantie in de buurt, werden wij echter er niet minder hartelijk om ontvangen. Onze komst maakte deel uit van een algemeene vergadering der artsen uit de omgeving, uit den aard der zaak met de badplaats meerendeels reeds vertrouwd, doch hoofdzakelijk opgekomen voor eenige wetenschappelijke voordrachten en demonstraties.

Den avond van onze komst kwam allereerst de orthopaed prof. VON PAYER te spreken over nieuwere behandeling bij contracturen en spasmen. (Oeynhausen is de stad der lijders aan apoplexie en tabes!). Uitgangspunt was de nieuwere opvatting der physiologie, dat de z.g. remmende werking, van uit centrum langs pyramiden enz. op de primaire reflexbogen uitgeoefend, niets anders is dan een gevolg van gestadig afvloeiende geringe prikkels, uit de periferie, in hoofdzaak uit het z.g. diepe gevoel ontsprongen, in wezen dus aan den sensibelen impuls van den reflexboog gelijk; het schijnbare remmen staat in nauw verband met de alles-of-niets-wet (refractaire periode). Het was er dus om te doen, de afwijking dezer diepe sensibiteit te verbeteren. In de gestoorde hoogere reflexbaan bij apoplexie trachtte VON PAYER op verschillende plaatsen in te grijpen, ontzag daarbij ook niet chirurg-